

P o s u d e k o p o n e n t a

na doktorskou disertační práci JUDr. Petry Humlíčkové: „Právní odpovědnost za ztráty na životním prostředí“

Posuzovaná doktorská disertační práce má s přílohami 176 stran (vlastní text 158 stran) a byla odevzdána v srpnu 2011. Téma práce je živé a vysoce aktuální jak z hlediska české a unijní evropské, tak i z hlediska mezinárodně právní úpravy. Zachycuje náročnou problematiku, jejíž zpracování si disertantka svým přístupem nijak neusnadnila.

Práce je rozdělena (kromě předmluvy a úvodu) do šesti základních částí (kapitol), včetně závěru, s třemi funkčními přílohami. K vlastnímu věcnému obsahu práce se disertantka dostává již v jejím úvodu, v němž uvádí možné přístupy k řešení problematiky odpovědnosti za ztráty a právní režimy zahrnované do jejího řešení.

V první části práce, pod názvem „Odpovědnost- účel a jednotlivé prvky“ je zachycena podstata odpovědnosti, její cíl a prvky, a to jak v obecné rovině, tak ve vztahu ke ztrátám na životním prostředí speciálně. Tuto část, spolu s úvodem, představuje teoretické východisko, které disertantka uplatňuje v dalších částech práce a slouží k pochopení jejich obsahu.

Druhá část práce je věnována mezinárodně právní úpravě odpovědnosti za ztráty na životním prostředí. Vedle specifík této úpravy se konkrétně zabývá úpravou odpovědnosti za ztráty z ionizujícího záření, ze znečištění ropnými a jinými nebezpečnými látkami při přepravě po moři a při předpravě nebezpečného zboží na zemi, při těžbě ropy na volném moři, při přeshraničním pohybu nebezpečných odpadů a při přepravě GMO. Patrně nejcenějším přínosem je v této části shrnutí, v něm jsou vytipovány společné rysy mezinárodních úmluv a účelně fungujících odpovědnostních systémů.

Třetí část práce popisuje a rozebírá regionální evropské systémy odpovědnosti. Jsou v ní zastoupeny dokumenty, které sice nemají právní povahu nebo závaznost (Luganská úmluva, zelená a bílá kniha), ale které předcházely a ovlivnily existující evropskou unijní úpravu (Směrnice o odpovědnosti za škodu na ŽP z roku 2004). Přínosným je v této části především kritický rozbor unijní Směrnice, s poznatky z její transpozice v některých státech EU.

Čtvrtá část zachycuje zahraniční úpravu odpovědnosti ve Švédsku a v USA. Disertantka zvolila tyto státy proto, že jejich právní úprava je výrazně specifická a poznatky z ní mohou být podnětem pro budoucí evropskou unijní a českou právní úpravu.

Pátá část, pod názvem česká oprávněná úprava za škody, obsahuje rozbor jak obecné úpravy odpovědnosti za škodu podle OZ (včetně úpravy v návrhu

nového OZ), tak úpravy odpovědnosti za ekologickou újmu. Název této části je proto zavádějící, neboť i v ní se jedná o ztráty a nikoli jenom o škody. Přitom výklad o odpovědnosti za škodu podle OZ je, vzhledem k jeho sporadickému uplatňování při ochraně ŽP, až příliš detailní. Zato výklad o právní úpravě ekologické újmy v českém právu je v mnohém nový (zejména při promítnutí unijní Směrnice do české legislativy a aplikační praxe a při aplikaci preventivních a nápravných opatření podle složkových předpisů), dostatečně kritický a podnětný.

Nikoli jen formálním je i závěr práce v části šesté, který obsahuje nové trendy v řešení odpovědnosti (ze zdůrazněním komplexnosti úpravy) a odůvodnění doporučení de lege ferenda.

Práce sice není u nás prvním dílem k této tématice, ale kromě toho, že danou problematiku komplexně, v ucelené a přehledné podobě zachycuje, ji současně výrazně aktualizuje o nové dokumenty a poznatky. Kritická analýza platné právní úpravy, mezinárodních smluv a jiných dokumentů, kterou disertantka ve své práci běžně uplatňuje, je pak zároveň spojena s přínosem nových poznatků, úvah a námětů na řešení existujícího stavu.

Obsah práce se vyznačuje tím, že navazuje na dosavadní teoretické poznatky k této problematice, které shrnuje, zčásti doplňuje, ale zároveň je srozumitelným způsobem interpretuje. V práci je vyváženě podáván popis stavu (zejména pramenů právní úpravy a jiných dokumentů) s jeho kritickou analýzou, doplňovanou náměty na řešení. Práce se zaměřuje nejen na proces tvorby právní úpravy, ale i na sledování její účinnosti. Kritika malé nebo jen nepatrné účinnosti je spojována s naznačováním cest a prostředků k jejímu zvyšování.

I v tomto směru jde o práci komplexní, neboť svým záběrem nezůstává pouze v oblasti legislativy.

Zvolený záběr zpracování tématu, v němž jsou česká a unijní úprava doplněny úpravou mezinárodní a úpravou ve Švédsku a USA, neumožnil hlubší pohled na úpravu českou, k níž směřuje nejvíc podnětů v závěru práce. To je zajisté možné napravit další výzkumnou činností disertantky k této problematice.

Z hlediska požadavků kladených na tyto práce má posuzovaná práce všechny potřebné náležitosti po obsahové i formální stránce. Disertantka v ní prokázala celkovou hlubší znalost problematiky, schopnost samostatně myslet a přinášet vlastní náměty k řešení, ale i osvojení si metod vědecké práce. K větší přesvědčivosti argumentace však v ní podle mého soudu schází víc odkazů na použité literární prameny, v nichž převažují odkazy na právní předpisy. Text práce pak zasluhuje pozornější korektury.

Po obsahové i formální stránce je posuzovaná práce dílem, které je cenným a užitečným příspěvkem k rozvoji vědy práva životního prostředí a k využití v legislativě.

Celkově považuji práci za dílo, které odpovídá požadavkům kladeným na tyto práce. Z těchto důvodů **ji považuji za odpovídající doktorskou práci** a jako takovou ji doporučuji k obhajobě, na jejímž základě by byl JUDr. Petře Humlíčkové udělen titul PhD.

Při obhajobě práce by měla změřit na následující otázky:

- 1) Blíže vysvětlit důvody k zavedení odpovědnosti za ekologickou újmu vzniklou při dovolené činnosti (s případnými dopady vůči odpovědným osobám).
- 2) Může být odpovědnost za ekologickou újmu promlčena a jak to s odpovědností vlastníka (pozemku, stavby, zařízení) za ekologickou újmu v případě, že není znám její původce?

V Praze dne 8.9.2011

Doc. JUDr. Jaroslav Drobník, CSc.
oponent